

No. 61 Año - God V

Sept. 11, de 1930

BUENOS AIRES - ARGENTINA

Director Propietario: Ing. C. JEKOVEC.

GOSPODARSTVO
LA ECONOMIAGLASILLO SLOVENSKIH PRIVREDNIKA U JUZNOJ AMERICI
Organ de la Inmigración Productora Eslava en Sud América

AGOSTO							SEPTBRE. 1930							OCTUBRE						
D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S
3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13	5	6	7	8	9	10	11
10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20	12	13	14	15	16	17	18
17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27	19	20	21	22	23	24	25
24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	—	—	—	—	26	27	28	29	30	31	—

EL PROXIMO NUMERO APARECERA

el dia 25 de Septiembre

Guía del Inmigrante

(Publicación gratuita de ofertas y pedidos de trabajo, de personas buscadas, comunicación de extraviados. Las ofertas dirigir a los interesados a/c Administración "Gospodarstvo", calle nuevas direcciones y documentos Reconquista 268, Buenos Aires)

CAMBIO DE DIRECCIONES

(Publicación gratuita para instituciones de interés para el inmigrante, y para los suscriptores del periódico).

LEGACION CHECOSLOVACA con su sección consular se mudó de la calle Venezuela 763 a la calle Junin, 1243.

CONSULADO JUGOSLAVO, en Montevideo, tiene sus oficinas en la calle Perez Castellanos 1594.

OD JUGOSLOVENSKOG POSLANSTVA u BUENOS AIRESU

K. Br. 1996. — Traži se današnje boravište iseljenika ILIJE TATALOVICA. Dosao je u Argentina pred 20 godina, a poslednji put se javio iz mesta DIONIŠIJA F.C.S.

K. Br. 4312. — Traži se današnje boravište iseljenika ALBERTA NIKŠIĆA rodom iz Janje Lipe, sređ. Medjurić. Poslednji put se javio novembar 1929. g. a adresa Banco Germanico, a prema nekim vestima izgleda da je posle preso u Chovei.

K. Br. 4701/30. — Traži se današnje boravište iseljenika MATIJE SIMONIĆA iz mesta Vinji Vrh, stev. 5. Pošta Semić u Slovenski. Poslednji put se je javio iz Buenos Airesa na 3. maja t. g. oznaciva adresu za slanje pošte na San Juanu, a pisma prima na adresi Casilla Correo 86.

K. Br. 1680/30. — Traži se današnje boravište iseljenika IVANA RICHARDU iz Vukovara. Boravio je u ORENSE F.C.S.

K. Br. 4472/30. — Traži se današnje boravište iseljenika FRANCNE PILJAC GUZELA. — Traženi je došao u Argentina pre 18 godina. Dugo je živeo u Bahia Blanca, odakle je prešao godine 1923. u Rosario de Santa Fé. Dočinje se je javio 1925. g. iz La Plate.

K. Br. 2755/30. — Traži se današnje boravište iseljenika Ivana PENDE, rodom iz selo Banjaj na otoku R. Nalazi se u Argentini već 30 godina. Prije je živeo u mestu Arminda, prov. Sta. Fé.

K. Br. 3758/30. — Traži se današnje boravište iseljenika Hinku BARTOSA. Traženi je po zaumanju zidar, rodjen u Zagrebu 1899. g.

K. Br. 3760/30. — Traži se današnje boravište Stjepana COBANA rodom iz Trojeglave. Poslednji put se je javio sa adresi F. Missler februara 1928. g. Neki Slehta Honde je pisao u Kraljevinu, da je Čoban jeseni 1928. g. nastradao u lovu na divlju zverad — izgleda za račun nekog preduzeća. Čoban je piso svojoj obitelji, da je osiguran na 1000 dolaru.

K. Br. 4164/30. — Traži se današnje boravište Romilde MEOVIĆ iz Kune. Spomenuta je godine 1910 živila negdje u Alm. Brown na Boči.

K. Br. 4190/30. — Traži se današnje adresu iseljenika Mohama MOMLENovića iz Skoplja, koji se dve godine ne javlja rodiljima. Preje bio nastanjen na adresi Faustino Sapse para remitir a Mohomo Komlenovich, Est. Fulton F.C.S., Prov. de Buenos Aires.

K. Br. 3755/30. — Traži se današnje boravište iseljenika Ivana PENDE, rodom iz selo Barajevi na otoku R. Nalazi se u Argentini već 30 godina. Prije je živeo u mestu Arminda, prov. Sta. Fé.

K. Br. 3758/30. — Traži se današnje boravište iseljenika Hinku BARTOSA. Traženi je po zaumanju zidar, rodjen u Zagrebu 1899. g.

K. Br. 3760/30. — Traži se današnje boravište iseljenika Stjepana COBANA rodom iz Trojeglave. Poslednji put se je javio sa adresi F. Missler februara 1928. g. Neki Slehta Honde je pisao u Kraljevinu, da je Čoban jeseni 1928. g. nastradao u lovu na divlju zverad — izgleda za račun nekog preduzeća. Čoban je piso svojoj obitelji, da je osiguran na 1000 dolaru.

K. Br. 2065-1930 Traži se MILE RADAKović, rodom iz Mogorića, sređ. Gospic, 46 godina star. Dosao je u Ameriku pred 25 godina, a javlja se je svojoj obitelji samo prvo vreme. Po poslednjim informacijama stanovalo je kod nekog Gjure Trkulja.

K. Br. 2722/30. — Traži se boravište STOJANA N. MILOBRATOVIĆ, rodjenog 6. aprila 1868. godine u Velikom Sutnjaru, sređ. Nina. Doselio je u Južnu Ameriku godine 1906.

K. Br. 3571/30. — Traži se današnje boravište iseljenika IVA-NA A. BABOVIĆA, rodom iz Luštice, koji je do pred neko vreme bio nastanjen u mestu San Adolfo.

K. Br. 3577/30. — Traži se današnje boravište iseljenika FLO-RIJANA JAGIĆA kolarskog po-močnika, rodom iz Hrastovljana. Poslednje je vreme radio u Blanca i okolici.

Sve podatke javiti na: Sección Consular de la Legación Yugoslava, Av. de Mayo 1370.

K. Br. 1067/30. — Traži se nalog Ivana MIKELIĆA, koji je došao u Argentina popriliči 1924 god. a javio se je zadnji put iz Rosaria de Santa Fé, 21. XI. 1928 god.

Traži se OSKAR RADIĆ: koji je poslednjeg puta javio sa Santa Fé, calle López y Planes 247.

Traži se Rikard Šantić: koji se je poslednjeg puta javio sa Ingenio Esperanza.

Traži se NOVICA RADIĆE-VIĆ iz Crne Gore; stigao ovamo iz starog kraja prije 6 godina.

Podatak javite na: "Consulado Yugoslavo", Rosario de Santa Fe, FCCA, calle San Lorenzo 937.

FARMACEUTICO práctico, diplomado en Europa y en el país, se ofrece para farmacia o laboratorio. Posee el idioma alemán, castellano y yugoslavo. — Rade Suhević.

Dr. Buljevich Ladislav P. KIRURG, od 3-75. Stjepan ZUBAR Vladimir ZUBAR Uroš ZUBAR

Od 9 s. dopoldne do 9 s. na večer

Telef. 23 - B. Orden - 0279 - Ulica Bdo. Irigoyen 1404

CHILE

EN TALCA, se da en arriendo un edificio, construido sistema Standard anti-sísmico, concreto armado y loza. Cuenta con 4 almacenes, 45 habitaciones, 6 baños, hall, toilet y terraza y dos patios. Ubicado en la mejor posición de la ciudad, esquina de la Plaza en la gran avenida Dos Sur, a 50 metros de la estación del ferrocarril Estado. Para mayores datos dirigirse a su propietario Antonio Senkovich K. - Talca - Chile. — También acepto socio con capital.

Dr. Buljevich Ladislav P. KIRURG, od 3-75.

Stjepan ZUBAR Vladimir ZUBAR Uroš ZUBAR

Od 9 s. dopoldne do 9 s. na večer

Telef. 23 - B. Orden - 0279 - Ulica Bdo. Irigoyen 1404

— Rade Suhević

— Emilio Kinkelin, teniente coronel y secretario general".

\$ 5.- m/ para las tres Américas n. sin Canadá.

Dól. 2.- para los demás países.

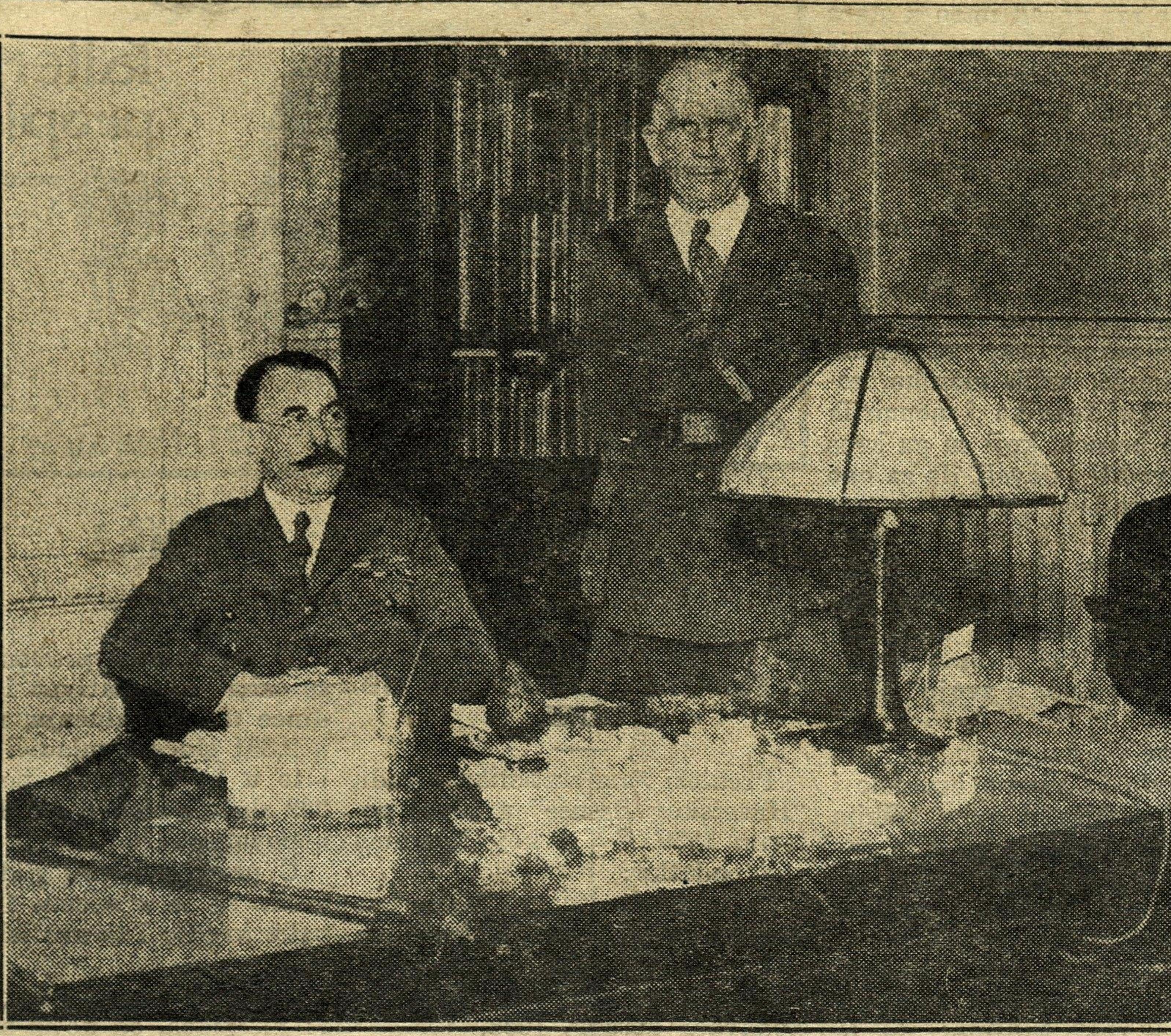
REDACCION Y ADMINISTRACION:

Reconquista 268

Número suelto: 10 ctvs.

Dirección del Destinatario:

Sr. Don

TENIENTE GENERAL D. JOSE F. URIBURU

Presidente Provisorio de la República Argentina, en su despacho de la Casa Rosada, acompañado por el Secretario General, teniente coronel Emilio Kinkelin

EL INMIGRANTE
Y LA REVOLUCION

En ocasión del cambio de régimen en Yugoslavia dijimos que no está apropiado el término de la dictadura, sino más bien el de la racionalización del gobierno de una nación. En un modo análogo los sucesos del día 6 de este mes en la Argentina merecen la calificación de la racionalización de la revolución. El desarrollo de la bien intencionada ley Sáenz Peña ha desvirtuado en la práctica su buena tendencia teórica creando un malestar general. El modo de la reacción al mismo hora al pueblo argentino. Los defectos eran solamente superficiales. Abajo, era todo lo constructivo y serio que era capaz de preparar la reacción y saneamiento con tan serena capacidad que el pueblo ha podido poner las cosas en su lugar casi sin pérdida de vidas; el derramamiento de sangre después que fué izada la bandera blanca en la Casa Rosada y cuando ya no existía más la excusa de la defensa de la autoridad anterior, ya pertenece a la competencia del juez del crimen.

El papel de la inmigración en la vida política de su nueva patria no puede ser otro que el del observador pasivo. Su primera generación tiene su campo de acción en el campo de la colaboración económica. Por eso, en cuanto refleja el desarrollo político sus efectos sobre él mismo, los siente el inmigrante inmediatamente y en su propia carne. Por ejemplo, con la desvalorización del peso, perdió el 25% del valor de sus ahorros, eso es de cada 4 años de trabajo, un año entero.

Cuando empezaba el último período presidencial hemos definido la esperanza del inmigrante con esta fórmula lapidaria: Tierra y trabajo. Tierra para el 70 por ciento de la inmigración eslava agricultora, y trabajo para el resto de inmigrantes profesionales.

El desarrollo de la situación no ha correspondido a tal necesidad, y la reacción no dejó de esperar. Dentro de tal ambiente habrá posibilidad de un progreso igual también para el inmigrante, cuyos hijos hoy o mañana formarán parte del mismo pueblo, departiendo con él del mismo destino y de los mismos frutos del esfuerzo común.

Por eso van nuestros votos para que el pueblo argentino, libre de la pesadilla pasada, pueda seguir su camino del desarrollo normal, que en vista de las posibilidades de la patria no puede ser otro que el de un progreso ejemplar.

Dentro de tal ambiente habrá posibilidad de un progreso igual también para el inmigrante, cuyos hijos hoy o mañana formarán parte del mismo pueblo, departiendo con él del mismo destino y de los mismos frutos del esfuerzo común.

Y deseamos para que los gobiernos de Checoslovaquia, Polonia y Yugoslavia reconozcan cuanto antes el actual Gobierno Provisional de la Argentina. Así lo exige el interés de centenares de miles de la inmigración eslava, para poder trabajar y prosperar en un ambiente, amparado por el Gobierno actual de orden y normalización de la situación.

Traži se OSKAR RADIĆ: koji je poslednjeg puta javio sa Santa Fé, calle López y Planes 247.

Traži se Rikard Šantić: koji se je poslednjeg puta javio sa Ingenio Esperanza.

Traži se NOVICA RADIĆE-VIĆ iz starog kraja prije 6 godina.

Podatak javite na: "Consulado Yugoslavo", Rosario de Santa Fe, FCCA, calle San Lorenzo 937.

FARMACEUTICO práctico, diplomado en Europa y en el país, se ofrece para farmacia o laboratorio. Posee el idioma alemán, castellano y yugoslavo. — Rade Suhević.

Ministro de Justicia e Instrucción Pública: Dr. Ernesto Padilla.

Ministro de Hacienda, Dr. Enrique S. Pérez.

Ministro de Guerra, general Francisco Medina.

BANDO DEL GOBIERNO
SOBRE PORTACION DE
ARMAS EN LOS PRIMEROS
TIEMBREPUBLICADO POR EL GOBIERNO
PROVISORIO PARA GARANTIZAR EL ORDEN PÚBLICO EN LOS PRIMEROS
TIEMBRE

TENIENTE GENERAL URIBURU

INTERVENCION BRITANICA
EN SOFIABANDO DEL GOBIERNO
SOBRE PORTACION DE
ARMASBANDO DEL GOBIERNO
SOBRE PORTACION DE
ARMAS

OTRO BANDO SOBRE AMETRALLADORES

1. — Habiéndose comprobado la existencia de armas automáticas de propiedad

Clinica Dental Mutualista Argentina

155 - Montes de Oca - 155

Ravnatelj: JUSTINO D. LAMARQUE

Kirurg-zubar Medicinskog Fakulteta. Biyši osnivač i načelnik Zubarskog Odjeljenja kod Asistencije Pùblike u Buenos Airesu.

Svaki rad izvršime brzo i tačno; preuzimamo odgovornost za svoj rad.

Materijal, koji upotrebljavamo, je najbolje vrste te sasme istovredan onome, koji platite veoma skupo na drugom kojem mestu.

Vadjenje zuba bez bolesti	\$ 1.50
Ispinci od platine ili smalta po \$ 4. —, \$ 5. — i " 6. —	
Zublje: prvi Zub	" 7.
svaki nadaljnji	" 4.
Zlatne krune	" 12.
Nepremični zubi mostići	" 14.
Nepremični zubi á Pivot, svaki	" 10.

Naša Klinika nema praktikanata, nego sve samo osobljije diplomirano na Fakultetu. Naše je geslo: stručnačko poštovanje, dobar rad i pomno saslušanje stranke.

PREGLEDANJE BESPLATNO

Satovi: Svaki dan od 9—12 i 14—20 sati, a subotom samo popodne.

MONTES DE OCA 155 — U. TELEF.: 23, B. O., 5235

Prva Jugoslovenska Poliklinika

Viamonte 369 — Buenos Aires — U. Tel. 31, Retiro 4000

Unutarnji vodja je vaš zemljak

Dr. Kosta Veljanović

LJEKAR POSLANSTVA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

koji je diplomirao u Njemačkoj i specijalizirao se u Austriji; za kožne i venerične kao i sve ostale nutrašnje bolesti

Velike povlastice pružaju se jugoslovenskim radnicima!

Radno vrijeme od 14 do 19 sati, po želji i predhodne prijave radi se izvan uređovnih sati, tako isto praznikom i nedjeljom.

Direktor Dr. VUONO.

deči razviti svoje privrede, i du "poštanskog ugovora", a subvencija za službu sa Chile i Perú iznosi godišnje 66,000,000 dinara. Brazilská vlada upravo je povisila subvenciju svome Lloydu na 138,000,000 dinara godišnje. Neke države opet omogućuju parobrodarskim društvima velike zajmove uz niski kamatnjak, i to, bilo umjesto subvencije, il uporedno sa redovitom subvencijom. Ovaj način podupiranja pomorstva bez sumnje je najpravljiji i s njime se pomicajući i pristupe liberalizmu. I kod nas je bilo govora o omogućivanju hipotekarnog kredita za parobrodarsku društva, ali do danas nije još ništa konkretno učinjeno u tome pogledu. Brazilská vlada dala je u godini 1929 imenjakog kredita 120,000,000 dinara svojim parobrodarskim društvima, čilenska vlada 14 milijuna dinara, francuska 344 milijuna dinara, Italija 660 milijuna dinara, Japan oko 275 milijuna dinara, Norveška 84 milijuna dinara, a Sjedinjene Države isto koliko i Italija, t. j. 660 milijuna. Logično se očekuje da će ovi zajmovi u godini 1930 iznositi još i više.

U britanskim pomorskim krovovima razumljivo se prigovara ovoj silnoj konkurenčiji brodarstvu, omogućenom s tako velikim subvencijama. Narocito britanski krugovi žigošu pomorsku politiku Sjedinjenih država, koja i na tome polju tuče rekord, te se pitaju koliko će to trajati i kuda to zapravo vodi. Britanska trgovacka mornarica razvila se normalnim putem, bez ikavih državnih subvencija, i to britanski krugovi uvijek ističu, ali zaboravljaju pri tome, da je ona razvila u sasme drugim vremenima nego li su danasna.

Kao u svakom potthvatu, konkurenčija na nesolidnoj i nezdravoj bazi, mora prije ili poslije skrhati vrat, — dok ono što se razvija organski, uporedno, odnosno kao posljedica privrednog razvitka jedne zemlje, uviđek se održi, odolijevajući najtežim momentima. Za našu trgovacku mornaricu može se bez bojazni reći, da je imala normalan i zdrav razvitak, i da se ne treba bojati onoga, što bez sumnje čeka neke pomorske države, koje su poslije svjetskoga rata razvile upravo fantastičan pomorski program. Već iz same sume, koju pretstavljava naše subvencije, može se jasno uočiti, da se naša subvencija neće izrobiti u pojave, na koje se u vrlo velikom broju nailazi u Italiji i Sjedinjenim Državama, t. j. da čitavi brodovi putuju prazni oko svijeta, "zaradujući" subvenciju, i plaćajući od nje dobro dividendu svojim dionicarima.

Kakor v raju

Uopće su južno-američka tržišta ona, kojima evropske trgovine posvećuju na novije doba narocišto pažnju. Južna Amerika veliki jo produceži žita, kave, stoke, te je vrlo živahan promet između njezinih luka i Evrope, koja uvozi proizvode iz južno-američkih zemalja. Naprotiv Južna Amerika je vrlo veliki konzument industrijskih artikala i ugljena, čime taj kontinent ostaje. Oko plasiranja svojih industrijskih artikala u Južnoj Americi vode žilavu borbu jače industrijske zemlje Evrope, a u posljednjim decenijama narocio je agresivan kapital Sjedinjenih Država, koji pomalo istiskuje sve druge. To je i razlog, da evropske države plaćaju velike sume, da bi održali redovite linije sa južno-američkim lukama i na taj način pomogli prodiranje svojih trgovina i u industriji. Tako pr. Francuska vlada platila je u prošloj godini 55,000,000 dinara društvima, koja vrše linjsku službu sa Južnom Amerikom, dok je ove godine ta subvencija povišena na 79,000,000 dinara. Velike subveneze talijanske i španjolske vlade također su poznate. I Sjedinjene Države plaćaju društvinama, koja vrše linjsku službu sa Brazilom i rijekom La Plata 55,000,000 dinara godišnje u vi-

DOPIS

"POKRET ZA OSLOBODJENJE HRVATSKE"

Buenos Aires, 20. augusta 1930. Ako čitamo našu povijest starijeg doba, ako pogledamo u prošlost hrvatskog naroda vidimo da je taj narod imao u stara vremena i svoju slobodu i kralja svoje krv. Ali vidimo i to: da su brzo i za dugu nad njim zagospodarili tudi narodi, te su Hrvati bili kao robovi pod jarmom i tiranijom tudižnih vladara.

Kroz stoljeća vodili su borbe, proti Mlečanima, Nijemcima, Madjarima i drugim narodima, da se otrese tudjinskog jarma. Hrvatski je narod imao vrijednih svojih sinova, vrili umnika, zaslužnih književnika i neumrljih narodnih boraca, koji su ga kroz stoljeća vodili i doveli, da za ono zašto smo se borili, da smo tom i pobijedili. Dočekali smo dan, kojega zlatnim slovima bilježimo u dnevnik našeg života. Name, doživjeli smo da opet na svom prijestolju, vidimo svoga kralja, svoje žezlo i svoju zastavu.

Kad sve to danas imamo, duži smo, da to vjerno branimo i čuvamo; osobito u ovim teškim vremenima, kada je najviše pojavljuju neki mračni tipovi, koji su nosioce mržnje i razdora među iseljeničkim narodom.

Pojavljuju se oni, koji bi hteli, da nas ponovno zarobe i predaju u ruke tudižima; te bi takovi za rukavice prodali čitanu Hrvatsku i hrvatski narod.

Takov se osobito uvlače u iseljeničke redove, da tam varaju, izrabljivaju i svojom lukavštinom iskorisćuju rodoljubje Hrvata.

Mi ovdje u Argentini znamo dosta o tom izrabljivanju. Upovo, kroz ovo zadnje vrijeme, nešto je iz Argentine jednog od tih izrabljivača, koji se istakao svojim nepoštenim radom; te tako ostavio neizbrisno ime među nama iseljenicima gdje god nas ima.

Tko je to bio jasno, nam je svima? Nitko drugi već Marko Fil. Vujeva, onaj Vujeva o kojem smo do nedavno našim Argentinskim novinama čitali, kako je taj prevarant falsificirao dvije diplome. K tomu su novine bile donijele i sliku faksifikatora, sa člankom o tom kriptovrenju. Taj zloglasni Vujeva došao je među nas, sa svojim osobitim misijama, koje je on donekle držao u tajnosti. Ovdje se narodno prodavao, da je on po žvanju inžinjer, da je diplomata i što je glavno, da je Hrvat. Na rod ne imajući pojma što je on, većima mu povjeruje. Nažalost onakvi Hrvati kakav je on, nasu bili doveli na rub propasti, te bi isti htjeli i ponovno da učine. Nije mi poznato kada i pod kojim je imenom, Vujeva započeo svoju prvu kanjeru; ali sam stanjan da je pokušao svakako, pa kad to nije išlo, šta onda taj lukavac uradi?

Proglaša se "vodjom hrvatskog naroda" izaslanicom i intimnim prijateljem Stjepana Radića, po-krene i novinu "Hrvatski Iseljenički Dom", te se dade na posao i životu. Na žetu, ali ne ka-podjedjac, već kao varalica žanje teško zaslужene državne pesose.

Ispovjeda nam se riječima: "Ja sam jedini vodja Hrvata u J. Americi, te stoim u suradnji i vezi sa načujednjim Hrvatskim političarima. Tako sam ovlašten voditi pokret i oslobođiti Hrvatsku." Zamislimo samo što se razumijeva pod tim naslovom "Osloboditi Hrvatsku"? Ništa drugo, nego nas ponovno zarobiti.

Vratiti nas opet onamo, gdje smo bili godinama natrag, u ruke našim najvećim neprijateljima.

Za svenkupnu skrb o našeniku (u domovini i inostranstvu) izdano je u prvoj polovini 1930. g. namješteno je 524 dječaka, od kojih je 9 izaslano u inozemstvo (Austrija, Francuska, Njemačka i Čehoslovačka) — do sada je izaslano u inozemstvo 183 pitomaca. Od ovih 524 namještenih dječaka jesu 196 bez oca i majke, od oca palog na ratištu i oca punog invalida. Svjedočbi siromaštva doprinijelo je 509 dječaka. 431 dječak sinov su ratara i u radniku, 78 dječaka sinova su podvornika, podčinovnika i služitelja, a 15 dječaka sinovi su ostalih gradjanskih slojeva. Od ukupnog broja namještenih dječaka bilo je 6 dječaka sinova otaca, koji se nalaze u Americi.

Tokom prve polovine 1930. g. namješteno je po drugi put 105 dječaka, po treći 39, po četvrti 16 i po peti put 7 dječaka.

Od početka svog djelovanja pa do konača lipnja 1930. g. zbrinuo je Hrvatski Radić 13.947 dječaka.

Za svenkupnu skrb o našeniku (u domovini i inostranstvu) izdano je u prvoj polovini 1930. g. namješteno je po drugi put 105 dječaka, po treći 39, po četvrti 16 i po peti put 7 dječaka.

Od početka svog djelovanja pa do konača lipnja 1930. g. zbrinuo je Hrvatski Radić 13.947 dječaka.

Za svenkupnu skrb o našeniku (u domovini i inostranstvu) izdano je u prvoj polovini 1930. g. namješteno je 524 dječaka, od kojih je 9 izaslano u inozemstvo (Austrija, Francuska, Njemačka i Čehoslovačka) — do sada je izaslano u inozemstvo 183 pitomaca. Od ovih 524 namještenih dječaka jesu 196 bez oca i majke, od oca palog na ratištu i oca punog invalida. Svjedočbi siromaštva doprinijelo je 509 dječaka. 431 dječak sinov su ratara i u radniku, 78 dječaka sinova su podvornika, podčinovnika i služitelja, a 15 dječaka sinovi su ostalih gradjanskih slojeva. Od ukupnog broja namještenih dječaka bilo je 6 dječaka sinova otaca, koji se nalaze u Americi.

Tokom prve polovine 1930. g. namješteno je po drugi put 105 dječaka, po treći 39, po četvrti 16 i po peti put 7 dječaka.

Od početka svog djelovanja pa do konača lipnja 1930. g. zbrinuo je Hrvatski Radić 13.947 dječaka.

Za svenkupnu skrb o našeniku (u domovini i inostranstvu) izdano je u prvoj polovini 1930. g. namješteno je 524 dječaka, od kojih je 9 izaslano u inozemstvo (Austrija, Francuska, Njemačka i Čehoslovačka) — do sada je izaslano u inozemstvo 183 pitomaca. Od ovih 524 namještenih dječaka jesu 196 bez oca i majke, od oca palog na ratištu i oca punog invalida. Svjedočbi siromaštva doprinijelo je 509 dječaka. 431 dječak sinov su ratara i u radniku, 78 dječaka sinova su podvornika, podčinovnika i služitelja, a 15 dječaka sinovi su ostalih gradjanskih slojeva. Od ukupnog broja namještenih dječaka bilo je 6 dječaka sinova otaca, koji se nalaze u Americi.

Tokom prve polovine 1930. g. namješteno je po drugi put 105 dječaka, po treći 39, po četvrti 16 i po peti put 7 dječaka.

Od početka svog djelovanja pa do konača lipnja 1930. g. zbrinuo je Hrvatski Radić 13.947 dječaka.

Za svenkupnu skrb o našeniku (u domovini i inostranstvu) izdano je u prvoj polovini 1930. g. namješteno je 524 dječaka, od kojih je 9 izaslano u inozemstvo (Austrija, Francuska, Njemačka i Čehoslovačka) — do sada je izaslano u inozemstvo 183 pitomaca. Od ovih 524 namještenih dječaka jesu 196 bez oca i majke, od oca palog na ratištu i oca punog invalida. Svjedočbi siromaštva doprinijelo je 509 dječaka. 431 dječak sinov su ratara i u radniku, 78 dječaka sinova su podvornika, podčinovnika i služitelja, a 15 dječaka sinovi su ostalih gradjanskih slojeva. Od ukupnog broja namještenih dječaka bilo je 6 dječaka sinova otaca, koji se nalaze u Americi.

Tokom prve polovine 1930. g. namješteno je po drugi put 105 dječaka, po treći 39, po četvrti 16 i po peti put 7 dječaka.

Od početka svog djelovanja pa do konača lipnja 1930. g. zbrinuo je Hrvatski Radić 13.947 dječaka.

Za svenkupnu skrb o našeniku (u domovini i inostranstvu) izdano je u prvoj polovini 1930. g. namješteno je 524 dječaka, od kojih je 9 izaslano u inozemstvo (Austrija, Francuska, Njemačka i Čehoslovačka) — do sada je izaslano u inozemstvo 183 pitomaca. Od ovih 524 namještenih dječaka jesu 196 bez oca i majke, od oca palog na ratištu i oca punog invalida. Svjedočbi siromaštva doprinijelo je 509 dječaka. 431 dječak sinov su ratara i u radniku, 78 dječaka sinova su podvornika, podčinovnika i služitelja, a 15 dječaka sinovi su ostalih gradjanskih slojeva. Od ukupnog broja namještenih dječaka bilo je 6 dječaka sinova otaca, koji se nalaze u Americi.

Tokom prve polovine 1930. g. namješteno je po drugi put 105 dječaka, po treći 39, po četvrti 16 i po peti put 7 dječaka.

Od početka svog djelovanja pa do konača lipnja 1930. g. zbrinuo je Hrvatski Radić 13.947 dječaka.

Za svenkupnu skrb o našeniku (u domovini i inostranstvu) izdano je u prvoj polovini 1930. g. namješteno je 524 dječaka, od kojih je 9 izaslano u inozemstvo (Austrija, Francuska, Njemačka i Čehoslovačka) — do sada je izaslano u inozemstvo 183 pitomaca. Od ovih 524 namještenih dječaka jesu 196 bez oca i majke, od oca palog na ratištu i oca punog invalida. Svjedočbi siromaštva doprinijelo je 509 dječaka. 431 dječak sinov su ratara i u radniku, 78 dječaka sinova su podvornika, podčinovnika i služitelja, a 15 dječaka sinovi su ostalih gradjanskih slojeva. Od ukupnog broja namje

Dr. PEDRO PANDOL TADIC

Pravni Savjetnik i Pravni Zastupnik.
Poslanstva Kraljevina Jugoslavije u Buenos Aires.

Poseđuju u svim slučajevima gradjanske, trgovacke
i kaznene naravi.

Naplate sudbenim i izvanrednim putem.

!GOVORI JUGOSLOVENSKI!

SARMIENTO 1011

(41-48) Telefon: 35 Libertad 0305.

5º Kat.

dor medju nas te tako još uvijek smeta.

Nama iseljenicima koji smo većinom radnici, za nas je politika kao najzadnja stvar. Jer mi imamo mnogo poteškoće, koje, na svakom koraku susrećemo i ostalih problema koji su na dnevnom redu da ih riješimo. Pa kad bi sve o imali sredjeno, tek onda kao najzadnja dolazi politika.

Nama su potrebite organizacije, koje bi pazile na našu radnu snagu i život iseljenika. Ali ništo kakove je osnivač Vujevac, jer takove su ne za pomoć, već za radničku nemoć. I neka nam Vujevina korupe u bude unaprijed,

Hrvat iseljenik.

tvorio. Time ostalo je 200 njegovih nameštenika bez zarade.

IZ NOVINA. — Ovdašnja "La Nacion" objavila je dne 8. septembra članak g. Luje Vojnovića "Budućnost Madžarske", a 10. i. m. "U očekivanju", o sađenju položaju u Evropi a napose Jugoslaviji.

NAŠIM ČITAOCIMA preporučamo sađenju donjem cirkularu za slučaj, da se nalaze u okolini Rovinja.

"Niže potpisnari privreneni Odbor, zaključio je na svojoj sjednici, da se obrati na Vas i da Vam stavi do znanja, da je osnovano 27. jula tek. ovde u Rovniju. F. Jugoslavensko radničko uzajmno potporno društvo

Iako je već to objavljeno preko našeg i ovdašnjeg domaćeg novinstva, nalazimo da shodno da Vam to javimo i ovim putem kao član Jugoslavenske naseobine u ovom zemlji.

Računajući da ste uvjereni o potrebi ovakvog društva za naš radni narod, jer Vam je sigurno poznato korisno djelovanje ovakvih stranih društava u ovoj zemlji: zato Vas molimo, da dođete i Vi u ovo društvo i tako doprinесете Vaši toli potrebitno pridružiti se u korist sveopćeg našeg blagostanja.

Upozoravamo Vas i naročito ističemo, da u našem društvenu ne-ma nikakve vjerske ni političke razlike jer je naše geslo: **Jedan za sve, svaki za jednog, a naš barjak je: Ljubav, slogan i bratstvo.**

Budući da je ovo prvo društvo ove naravi u našoj naseobini, računamo, da će se odzavati pozivu na ovu suradnju, koja je toli potrebna i koju ne može da odbije ni jedan svijestan čovjek, a svaki onaj, koji suradjuje na ovakvom djelu može da reče **VRSIM SVOJU DUŽNOST I SAVLJEST MI JE ČISTA.**

Radi upisnine i potanjan obavijesti izvolite se obratiti na Tajništvo društva, calle San Martin 526.

Pričevremeni uredovni satovi u radne dane od 9 do 10 na večer, a svake nedjelje obdržavaju se od 3 do 5 poslijepodne sjednice Privremenog Odbora, na koje ima naime 16, pak je hotelir za-

ven u pozadini.

Najbolji dokaz da je novo stanje smesta poboljšalo položaj i povjerenje u zemlji, je okolnost, da se je peća, koja je izgubila 25% na svojoj vrednosti, odmah poboljšala za 5%, i da su bankovi zavodi stavljeni pričevremenoj Vladu na raspolaženje zajam od 100 milijuna uz 5½% kamate.

ARGENTINSKI PROBLEMI.

Poznati "Hotel Paris" na Avenue Mayo su zatvorili. Umrla je dosadašnja vlasnica kuće.

Najam iznosio je 8000 peća mesečno. Novi vlasnici, baštinici po-kojne, koji žive u Parizu, a su nekoji uprće rodjeni u tudjini, povisili su najam na 16.000, ima ih naime 16, pak je hotelir za-

ven u pozadini.

MANSILLA 3865 U. T. 71 Palermo 6066

(Palermo, travnias 31, 61, 87, etc.)

JUGOSLOVENSKO ODELENJE

sa jugoslovenskim personalom i slovima

Preuzima sve tiskarske radnje na jugoslovenskim jezicima (hrvatski i slovenački).

Imprenta "GUADALUPE"

CRNOGORSKA BANKA, važi kao najsigurniji i naj-predusretljiviji zavod u Crnoj Gori za ulaganje u stedjivo-nu pripli i vršenje sviju dozvaka, bilo u Dinarima, Dolarima ili mu u kojoj moneti.

CRNOGORSKA BANKA uživa nepodijeljeno povjere-nje kako kod ulagača tako i kod domaćih i svjetskih nov-čanih zavoda. Ulozi na stedjivo neprekidno rastu i već prelaze

CETRNAEST MILIONA

Našim iseljenicima plaća najveću kamatu, od 7-10% godišnje, prema visini i trajanju uloga.

Za sve Vaše potrebe obraćajte se Crnogorskoj Banci sa puno povjerenja; ona će Vam odmah i najpripravnije dati sve tražena obaveštenja.

CRNOGORSKA BANKA OSNOVANA JE 1906 GODINE

Uplaćeni kapital 4.000.000.— Rezerve 2.000.000.— Godišnji promet dvije milijarde Dinara.

FILIJALE I ZASTUPNIŠTVA:

Andrijevea, Berane, Vir Pazar, Kolasin, Nikšić, Neđušić, Podgorica, Stari Bar, Rijeka Crnojevića i Ulcinj.

Adresa za depesu: BANKA, CETINJE (Jugoslavia)

OBITELJSKA SREĆA. — Go-spodja Milka Bakmaz porodila je svom suprugu kap. Danilo zdravo žensko dete. Malo dobila je ime Marta Beatriz. Roditeljima naši iskrene čestitke!

MISS ARGENTINA. — Za natačaj lepotice iz 23 države u Rio de Janeiro bila je izabrana kao najlepša Argentinka gospodica Celia Crnogorčević Basavilbaso, kćerka našeg zemljaka g. Nikole Crnogorčevića.

SLUČAJ GRGE STIPČIĆA. — Ovaj mladi dežertirao je prošle godine u našeg broda "Korana" te je morao biti optužen ukrcajan na brod 28. avgusta. Medutim je bio u zatvoru u lučkoj komesariji. Za to je slučajno doznao jedan reporter ovdašnje novine "La Razón". Kad se je uverio, da se radi o mladiću, koji ima inače papire u redu, a da radi, upleo se u stvar te postigao zadnji momenat da su ga pustili na slobodu. Stipčić nije prešao u ljudima, o kojima imamo pojma, što su i što su prije bili. Tako ćemo, izbjegći svakom izabljivanju, te ćemo samo na taj način koristiti u prvom redu sebi, pak i svojoj domovini.

Hrvat iseljenik.

POLJOPRIVREDNA. — Prema računima Ministarstva poljoprivrede je ove godine posjedan 13.970.000 ha sa žitaricama i lani, to jest za 550.000 ha više nego prošle godine.

NEZGODA. — Dne 22/VIII remorker "Ministarstva Javnih Gradjevina 201 B", sudario se je sa šlepom "Bonaventura L.", od 90 tona nosivosti, vlaštvo gospodina Filipa Lušića, brata g. Bonaventure, vlasnika brodogradilišta u članu "Jug Kluba". Šlep je podpunoma podlegao pod vodom u riječeu Riauelo-Boca. Za glavara na istom se je naložio g. Mario Vizio.

Krivena sukoba, ustanovila se je remorkera "M. O. P. 201 B.", koji snasava sve troškove oko spasavanja potonulog broda.

† JURE GRUBAŠEVIĆ rodom iz Perasta, preminuo je 30. augusta na Boci. S njim otisao je opet jedan član one naše ovdašnje Boke, čiji je krug neprestano uži, koja je nastala oko bivšeg poduzeća don Nikole Mihajovića, koja je imala izrazito svoje obeležje, a koja kač plod prošlih prilika i vremena, sve više izvezava pred novim prilikama, dočim se preko vode razvija nova naša pregradje, Dock Sud, sa novim reprezentantom naseobine. Umesto mornara dolazi fabrički proletarij.

Pokojni don Jure imao je cijarijan i uz nju "Jugoslavensku Knjižnicu", skromni centar naše prosvete, odgovarajući mentalitetu naših množice, koje je Austrija bacala većinom kao alfabete u tudji svijet. Narodne pesme i Kolledari tvorili su glavni kontingenat ovog knjižarskog prometa, vezu, koju je iseljenik tko sa starom domovinom. A uz nju "Velika Misirska Sanjaria", kao simbol čvrstog iseljenika u tudjini, u koju je došao nespreman, a nateran od ljute nevolje, da si "poboljša stanje", nezaujajuci jasno što i kako.

"Knjižara Grubašević" bila je kroz godine jedina tačka neke vrsti prosvete centralne, te je kao takova uz svu svoju skromnost vršila bar u skromnom omjeru zadaču, da udovolji prosvetnim potrebama našeg iseljenika, da nije zaboravio da uopće postoji jugoslavenska knjiga. Zato ugovarjamo sa zahtvaljovanim ovu činjenicom sada, kad je otisao iz naše sredine don Jure, da mu se udružimo bar sa uspomenom za ovaj rad, koji mu nije domio ni odličnih naslova ni velikih paljiva. — Većan mu pokoj, a obitelji naše saučešće!

† DON PEDRO CHRISTOPHERSEN. — 19. p. m. preminuo je u ovom gradu star 85 godina, jedan od predstavnika starog pokoljenja useljenika, koji su došli ovamo, kad još nije bilo ničega za zaštiti o iseljeničkim komesarima niti o repatrijaciji. Don Pedro došao je ovamo iz Norveške u isto doba, kada su naši Mihajovići, Barbilić itd., onda kad ih je pratila jasna svest, da nemaju iz sebe nikoga nego jedino sebe samoga, svoju ustrajnost i volju.

Ovo izvrstno pokolenje uspelo je da suradjivalo kod našeg predstavnika Argentine, kad je zemlja već izazila u najgoreg razdoblja nesređenosti te počela radići oko vlastitog gospodarskog života.

Don Pedro stupio je u vezu također sa onim delom jugoslovenske naseobine, koja je već onda bila sveslovenski orientirana, naime sa našim pravoslavnim Bokeljima, onda kad je dio iz zapadnih krajeva imao pred sobom još 40 godina "austrijsku kantru".

Kad je naime slovenofolkski Aleksandar Jonjin, veliki prijatelj Crnogoraca i Srba, uspo-

O POČASNIM KONZULIMA

Ministarstvo Inostranih Poslova izjavilo je Iseljenički Komesarijat u Zagrebu o sledećem:

"U vezi predloga Iseljeničkog Komesarijata od 30. maja 1930. br. 32130, odnosno Ministarstva Socijalne Politike br. 21290 od 4. juna t. g., Ministarstvu Inostranih Dela je čest izjaviti, da ono već od dužeg vremena radi na tome da svu našu Počasnu konzulu u inostranstvu budu snabdeveni sa jednim činovnikom koji zna naš jezik."

se je u mnogome i uspjelo jer većina počasnih konzula naime novala je po jednog takvog činovnika. Ostalo je samo još nekoliko počasnih konzulata među kojima i konzulat u Sidney-u, koji nemaju činovnika koji zna naš jezik. Shodno odredbama upustava za konzularnu službu, odnosno lice više ne može biti nazimenovano za počasnog konzula dok ne da pištemu obavezu da će o svom trošku izdržavati jednog činovnika koji zna naš jezik".

EVO ZAŠTO JE BILO U JUGOSLAVIJI POTREBNO IZBACITI STRANČARSku POLITIKU

Neprijateljima Jugoslavije nije toga da bude reda u državi. Dok su gospodari li političari, vinali su protiv njih zato da bi bunili narod protiv jedinstva. A sada kad vlasta čini red, više opeta protiv toga, iz istog uzroka. Kad su bili osudjeni bombaši i Predavec, pokušali su ih prikazivati kao neke mušenike i žrtve nepravedne pravde jugoslovenske vlade.

Objavljamo jedan odgovor na evakutive pokuse sa strane čakške "Hrvatske", iz kojeg se vidi, da su u Jugoslaviju danas sudi po zakonu, bez obzira na levo ili desno i da se osudi i državu, aksući na njeni organi postupali nepravilno.

PRAVDA U JUGOSLAVIJI

Ovih se dana završila u Beogradu u Jugoslaviji, pred tamošnjim Apelacionim sudom jedna senzacionalna rasprava, o kojoj treba da napišemo u našu domovinu, a sada u Americi da znamo.

Pred kohuj deset godina, jedna

naša žena je izjavila da je

predstavljena pred sudom

čakškom ženom, koja je

zadržana u zatvoru.

Varoški sud u Beogradu donio

je presudu u toj stvari i odsudio

državu da plati kupećima za pa-

sulj, koji je bačen u Neretvu, da

pasulj, koji je izgorio, da država

putnik učišće i dobrobit, a

čakška žena je

zadržana u zatvoru.

Medutim ovaj skandal nije ni

ovim još bio završen, nego je

stvar pošla i dalje na Apelacioni

Sud, koji je konačno donio još

povoljniju osudu za kupeće.

Ovom je predstavljena

kupećima za svih 107 va-

gona pasulj, a po cijeni od 2.50

dinara po kilogramu, koja je

izjavljena učinkovita.

Varoški sud u Beogradu donio

je presudu u toj stvari i odsudio

državu da plati kupećima za pa-

sulj, koji je bačen u Neretvu, da

pasulj, koji je izgorio, da

GOSPODARSTVOPeriodico Eslavo
Bs. Aires, Reconquista 268**Sección SEGUNDA****GORSKI KOTAR****TRGOVISTE MRKOPALJ U
GORSKOM KOTARU**

Mjesto Mrkopalj postojalo je već prije turskih provala u Hrvatsku. Spominje se, da ga je knez Martin Frankopan darovao oko god. 1477. Ivanu Rečaninu iz Rijeke, što su potvrdila god. 1478. i braća kneza Martina Dušanom i Stjepanom Frankopanom. U Mrkopalju živjeli su onda kmetovi, koji su potpadali pod jurisdikciju grada Hreljina. Bili su svi rimokatolici i govorili čakavski narječjem.

Prigodom provala turskih u Hrvatsku u 16. vijeku postradalo je i mjesto Mrkopalj. Kmetska naselja u Mrkopalju svarnili su Turci sa zemljom, a stanovnici, u koliko nijesu poginuli od turskoga mača ili u koliko nijesu bili kao robije silom odvedeni u turske provincije, razbjegali se ili preko Kupe u Kranjsku ili u Primorje. Tako je nestalo Mrkopalju staroga čakavskoga stanovništva.

Kad su popustile turske provali u Hrvatsku, brinuli su se jednako kako Frankopani i Zrinski tako i karlovački generali, da puste krajeve u Hrvatskoj nasele novim stanovništvom. Čini se, da je karlovački general Vid Kisel od Fužine (Kaltenbrunn nedaleko Ljubljane) prvi naseonio novo stanovništvo u Mrkopalju oko god. 1603. To je bilo po prilici u isto vrijeme, kad je bilo nasljeno i selo Lič. Novi doseljenici došli su u Mrkopalj iz Hercegovine preko Like. Donijeli su Gorski kotar novo štokavsko ikavsko narječje, kojim i danas Mrkopalji govore i koje je bilo do onoga vremena u Gorskom kotaru posve nepoznato. Prvi novi doseljenici u Mrkopalju bili su rimokatolici, premda su ih općenito zvali "vlasima" kao i sve doseljenike iz kršćanskih turskih provincija.

Malo iza toga preveo je ogulinski veliki kapetan knez Gašpar Frankopan iz Bosne iz cazoničke kotara nove doseljenike, te ih smjestio po Ravnoj gori. Smrževi poljani, Mrkopalj i Tuk, a nešto preko Bjelolasice po Javenu i Drežnicu. Ti su novi doseljenici bili većinom pravoslavne vjere. U koliko su se nastanili u Mrkopalju, prihvatali su narječe, onih prvih doseljenika i prešli na rimokatoličku vjeru. Premda su Mrkopaljci kao i Ličani prisegli vjernost i pokornost knezovima Nikoli i Jurju Zrinskim, na čijim su se zemljama nastaniti, ipak jer su ih karlovački generali mogli vrlo dobro upotrebiti protiv Turaka, spadali su oni pod kompetenciju karlovačkih generala, te nijesu nikada bili pravi vlastelinski kmetovi. Od današnjih su Mrkopaljaca najstarije porodice: Jovanović, Petrović, Oremović (prije Uremović), Vidaković, Vlahović, Katana, Komadina, Culinović, Tomić i t. d., koji su potomci prvih doseljenika iz Hercegovine i Bosne.

Novo i sretnije doba nastade za Mrkopalj, kad se je počela graditi Karolinška cesta od Karlovega do Bakra i Rijeke god. 1726., u Mrkopalju se je gradila god. 1732. Tom se je zgodom došlo mnogo rimokatoličkih doseljenika. Dakako da, ovo doseljavanje u Mrkopalj nije bilo u jedan mah, već je trajalo više godina. Ovi su doseljenici donijeli u Mrkopalj svaki svoj lokalno narjeće, pa je tako neko vrijeme vladala u Mrkopalju zbirka raznih narječja, dok se nijesu pridružile posve assimilirali starijem rimokatoličkom stanovništvu i poprimili svi njegovo ikavsko štokavsko narjeće.

U susjednjem Starom Lazu, koji pripada danas pod rimokatoličku župnu crkvu Mrkopaljsku, a pod upravu općinu ravnogorskiju nije ovo assimiliranje još ni danas provedeno, jer se za čudo u ovom selu, koje ne broji ni tisuću duša, govore još i danas tri hrvatska narječja, na vrh se lakoškim i slavenskim i kajkavskim narjećjem po prilici onakvimi kao u Ravnoj Gori. Stari se je Laz razvio istom u prvoj polovici 18. vijeka uz gotovu već Karolinšku cestu.

Budući da je vojnička uprava u Karlovcu imala brigu nad Karolinškim cestom, podigla je u Mrkopalju i neke svoje zgrade, kao poštansku zgradu, zgradu za gostionicu i konjicu putnika, kolarnu i kovačnicu. Pored toga bila je u Mrkopalju, Starom Lazu i susjednim Sungeru malena vojnička posada. U Mrkopalju imao je lajtnant (komandant ove male vojničke posade) i svoj stan (kuću). God. 1753. bili su suješteni u Mrkopalju ovi vojnici: komandant Vuk Jakšić vojnički u Dolnjem Mrkopalju; Ilija Vučetić, Simo Mišljenović, Sime Stipanović, Stanoje Jakšić, Milin Mervić, Todor Vujnović, Ognjan Mamula, Todor Mamula, Radoš Mamula, Filip Vujnović, G. Vujnović, Ivan Vujnović, Janko Vujnović i Koko Vujnović; u Gornjem Mrkopalju: Nikola Bu-

njevac, Saviša Vučković, Blagoje Vučković, Petar Dokmanović, Alekša Canić, Ivan Čanić, Milin Jakšić, Todorac Jakšić, Šimo Vučetić, Juro Vučetić i Nikola Vučetić; u Sungeru: Stipan Rajnović, Ivanac Rajnović i Luka Rajnović; u Starom Lazu: Vukovac Radošević, Vučić Radošević i Radoš Radošević. Od ovih vojnika bio je uvijek jedan kapralj i jedan frajt.

Povasni su doseljenici pomijeli iz turskih kršćanskih provincija i loš običaj hajdukovanja, koji se je doduše ondje među kršćanima smatrao junačtvom ali ovde gdje takav običaj nije postojao, smatrao se prostim zločinom – razbojstvom. Hajduci su ozbiljno ugrožavali sigurnost putnika na Karolinškoj cesti. Budući da je bila većina hajduka pravoslavne vjere, počela je trčanska intenziteta tjerati god. 1764. pravoslavne žitelje iz mesta koja su bila uz Karolinšku cestu, u začinjiva mjesto. Tom se je zgodom i nekoliko pravoslavnih porodica preselilo iz Mrkopalja u susjedno selo Tuk, a druge su se pokatoličile. To medjutim nije mnogo pomoglo, hajduci su i nadalje postojali.

Broj pučanstva se je ipak neprestane umnažao u Mrkopalju, te stoga bila g. 1771. osnovana u Mrkopalju posebna rimo-katolička župna crkva sv. Filipa apostola, dok je to godine bila u Mrkopalju samo kapeljica, a kapelan bio predreden župniku u Fužinama. Matične knjige postoje u Mrkopalju od god. 1764.

Pod rimo-katoličku župu Mrkopalju spadaju još mesta Begevo razdolje sa kapelom blažeđe djevice Marije lurdiske. Begevo, Stari Laz sa kapelom sv. Stepana kralja, Sunger sa kapelom sv. Cirila i Metoda i Tuk. Begevo razdolje sa svojih 560 stanovnika leži na jugo-istoku od Mrkopalja između ceste, te je najviše mjesto u Hrvatskoj i Slavoniji, žitelji govore kajkavskim narječjem, sličnim ponešto ravnogorskemu narječju. Begevo razdolje sa svojih 330 stanovnika leži na jugo-istoku od Mrkopalja, Žitelji bit će da su primorci, koji su se ondje naselili početkom 18. vijeka i govore još i danas čakavskim narječjem. Stari Laz sa svojih 880 stanovnika leži na istoku od Mrkopalja, Žitelji su ga primorci, koji su se ondje naselili početkom 18. vijeka i kolibe u kojima su rastovarivali svoju robu za obližnju mjestu Mrkopalj, Lokve i Delnice.

Trgovinu nijesu Primorci tjerali na kolima, jer nije bilo omužni na valjanim cesta prije Karolinške ceste, već su terete nosili konji i mule. Ovakav način trgovanja zvali su "turmarenjem". Iz koliba podigle su se u 18. vijeku dosta lijepe kuće. Danas govore Sungešani jednakim narječjem kakvim i Mrkopaljci. Selo Tuk sa svojih 280 katolika

R. Strohal.

Rusi u Kotoru

**PITOMCI PETRA VELIKOGA
MEDJU HRVATIMA**
(Novi dokumenti)

U svečanom broju — na dan "Ruske kulture" — štampao je A. V. Solovjev u velikom pariskom emigrantskom tjedniku "Rosija i Slavjanstvo" (14. lipnja) znameniti članak, koji naročito nas Hrvate mora uvelike zainteresirati. U njemu su iznesene neke historijske činjenice iz XVII. vijeka, koje su za nas sasvim nove, a koje — s ruske strane — osvjetljuju naše nacionalno stajalište.

Gosp. A. V. Solovjev mora da, kao emigrant, živi ili je živje u Dubrovniku i u Boki Kotorskoj, jer u početku svoga članka opisuje sa mnogo zanosa i iškrengrenosti održevanje Boku, taj "južni florid, koji je jedan od najljepših morskih zaliva na svijetu". A taj zaliv je, veli on, zavica neuobičajenim pomoraca, koji su kroz vjejkove plovali na svojim jedrenjačama po Jadranu, izdržavajući borbu s Tureima i čuvajući svoju narodnost ne samo od Turaka, nego i od Mlečana i Austrijanaca, koji su vladali Bokom.

U dubini zaliva leži prekresan grad — Perast. "Mrtvi grad" sa trista kamenitih domova na žalu, lazurnih voda, a jedva — sa dvjesti žitelja. Pusti barokni dvore, u kojima pokatkad udje po koja koza... Nedozidana kamenita katedrala, s velikom poprečnom pukotinom i "bezljudno" obrežje s velikim željeznim prstenjem, o kojima su se privjezivali "iščezle korabije". Sve to napominje vremena, kad su staro Perasto u pravoj polovici 18. vijeka uz gotovu već Karolinšku cestu.

Budući da je vojnička uprava u Karlovcu imala brigu nad Karolinškim cestom, podigla je u Mrkopalju i neke svoje zgrade, kao poštansku zgradu, zgradu za gostionicu i konjicu putnika, kolarnu i kovačnicu. Pored toga bila je u Mrkopalju, Starom Lazu i susjednim Sungeru malena vojnička posada. U Mrkopalju imao je lajtnant (komandant ove male vojničke posade) i svoj stan (kuću). God. 1753. bili su suješteni u Mrkopalju ovi vojnici: komandant Vuk Jakšić vojnički u Dolnjem Mrkopalju; Ilija Vučetić, Simo Mišljenović, Sime Stipanović, Stanoje Jakšić, Milin Mervić, Todor Vujnović, Ognjan Mamula, Todor Mamula, Radoš Mamula, Filip Vujnović, G. Vujnović, Ivan Vujnović, Janko Vujnović i Koko Vujnović; u Gornjem Mrkopalju: Nikola Bu-

PROSVETA**POUKA
ZABAVA****KEMIČKE ANALIZE**

krvi, mokrače, izpljuvaka, želud. sokova itd. — Analize za industriju: rudače, boje, tkanine itd.

DR. GERMAN SCHWARTZ
U. T. Rivad. 4485 — Calle Pozos 170
(Rivadavia altura 1900, 2 kv. od subter. Plaza Congreso)**POŠTANSKA ŠTEDIONICA**
Kraljevine Jugoslavije**prima uloge na štednju****sa 6 % kamate****ZA ULOGE JAMČI DRŽAVA**

Iz Južne Amerike najugodnije ćete poslati novac preko našeg poverenika.

BANCO GERMANICO
DE LA AMERICA DEL SUD

Kancelarije ove banke nalaze se:

ARGENTINA

BUENOS AIRES, Avenida Leandro N. Alem 150,

BRASIL

RIO DE JANEIRO, Rua de Alfandega 5,

SANTOS, Rua 15 de Noviembre 164,

SAO PAULO, Rua Alvarez Penteado 19,

CHILE

VALPARAISO, Calle Prat 238,

SANTIAGO, Calle Huérfanos 833-837,

PARAGUAY

ASUNCION, Calle Pres. Franco esq. Chile.

U Rosario de Santa Fé i cijeloj njegovoj okolini, možete slati novac preko

Bankarske Radnje

KOKIĆ RUBEŠA & C.

San Lorenzo 937

Poštanska Štedionica, Beograd, Jugoslavia, Europa.**FRANCUSKO - SRPSKA BANKA**

PARIS, BEOGRAD, LONDON, SKOPLJE, BITOLJ, NIŠ, KOS. MITROVICA, SOLUN.

Osnovana 1910 god.

Osnivači i najveći akcionari su:

BANQUE OTTOMANE — BANQUE DE PARIS ET DES PAYS - BAS I SOCIETE

FINANCIERE D'ORIENT

čiji kapitali i rezerve iznose više od **4.000.000.000** dinara.AKO ŽELITE DA STE SIGURNI ZA SVOJ NOVAC I DA VAM ON DOÑOSI SIGURNIH **6 1/2 o/o** (šest i po od sto) GODIŠNJE VI GA ULOŽITE U NAŠU BANKU

Koži veći interes na uloženi novac, neka se za uslove obrati pismom na nas, pa će moju odmah javiti uslove.

Imajte na umu američki poslovicu "SAFETY FIRST" pa s toga pazite kome poveravate svoj teško zaradijan novac. Kod nas ste sigurni i imate i dobru kamatu (interes).

Imamo i sada veliki broj ulagača iz Južne i Severne Amerike i Kanade.

ULOŽENI NOVAC ISPLAĆUJEMO ODMAH I BEZ OTKAZA

SAMO MORA DA NAM SE POŠALJE KNJIŽICA.

Dinar je stabilan, te nema bojazni za gubitak.

Novac možete slati u čekovima ili pismenom doznakom u Dolarima ili Dinarima, te ga kao Vaš ulog upisujemo na Vaše ime u Dinarima, ili novac u starom kraju Vašim obiteljima isplaćujemo.

Najbolje da pošiljku nove Vašoj rodbini ili na ulog vršite preko

BANQUE FRANCAISE ET ITALIENNE POUR L'AMERIQUE DU SUD

ANGLO-SOUTH AMERICAN BANK LTD. i

ERNESTO TORNQUIST & CO. LTD.

koje stoje s nama u neposrednoj vezi i koje će Vas najbolje poslužiti.

Pišite na svom maternjem jeziku.

Naš je naslov FRANCUSKO - SRPSKA BANKA

BELGRADO (YUGOSLAVIA) — EUROPA

červatskoje". Žene njihove i kćeri u svemu su slične hrvatskim ženama u nošnji i običajima, ali se boje muškaraca i skrivaju se od njih.

Tolstoj je nekoliko dana proveo u Perastu kod kapetana Viktorije Bujevića, koji je imao svoju ratnu korabiju sa 160 mornara. U nedjelju je Tolstoj pošao

u Risan, gdje je srpski svećenik "Morskoj Akademiji", ali — ni jedan od ruskih mladića, koji su poslani u budžinu da se spreme za stvaranje ruske flote, nije postao mirepolavac... Ali su "granični" toliko naučili, da su kasnije zauzimali vidne položaje u ruskom državnom životu. Knez Kurakin bio je poslanik u Rimu

i Parizu i predstavnik Rusije na Utrechtskom kongresu. Dmitrij M. Galicin, poznati državnik, bio je najobrazovaniji ruski aristokrata svojega doba; početkom 18. vijeka bio je poslanik u Carigradu, gdje ga je naslijedio gosp. P. A. Tolstoj. I. t. d.

Svi su ovi ugledni muževi — zaključuje A. V. Solovjev svoju raspravu — "donijeli sa Jadrana širok politički horizont, ne posredno poznaštvo sa zapadom i toplom zanimanje za srođene Slavene pod mletačkom i turškom vlašću". Kotorški emigrant S. Vladislavić (kasniji "grob ruzinski") ušao je u tjesno po-

znanstvo s poslanikom Tolstojem u Carigradu i preveo za Petra Velikoga znameniti "Historiju Slavenu" od Maura Orbina. A kad je godine 1712. "perašanski kapetan Matej Zmajević ubio drugog kapetana i — da izbjegne krvnou osvetu — pobegao u Rusiju, poslužio je stvaranju ruske ratne flote i dotjerao do admiralske časti. Njegovu admiralsku zastavu čuva se i danas u Perastu, "učilištu prvih ruskih navigatora", koji — nisu postali mornari. Hrvat Matej Zmajević dao je Petru Velikom ono, što mu nisu dati njegovi pitome. (—dr. "Obzor")

ADMIRAL NJEGOVAN

Dne 2. jula o. g. preminuo je u Zagrebu g. Maksimilijan Njegovan, bivši admiral i komandant austrijske ratne mornarice, koji je taj visoki položaj pokrivaо za vrijeme Svjetskoga rata. Pogreb blagopok, admirala obavljen je na zagrebačkom Mirogoju dne 3. jula, sa svim vojničkom počastima (počasna četa pješadije, eskadron konjice i artiljerijska baterija) i u prisutnosti komandanta armije gen. g. Matića, komandanta Savske divizije gen. g. Dokića, te komandanta mještana gen. g. Belimarkovića, za tim raznih vojnih delegacija itd. Oko pokojnikova odačuvali su počasnu stražu podoficiri naše vojske, a veliki broj građanstva ispratio je pokojniku na posljednje počivalište.

Maksimiljan Njegovan rodio se u Zagrebu god. 1858. Otač mu je bio graničarski oficir, porijeklom iz Like. Mladi Njegovan postao je vojnikom, kao i osta-nje njegova braća, jer je to za oficirski djece bilo najeffektivnije školovanje. On je srušio mornaričku akademiju na Rijeci, a proizveden je u čin kadeta god. 1877, kao prvi svoga godišta. Njegovan je radje žrtvovao svoju karijeru negoli prekršio dikt svoga razuma. Regbi da su isti osjećaji "skrivili" što se je Njegovan, kao komandant I. flote za vrijeme povlačenja srpske vojske, po općem mišljenju tadašnjih austrijskih i njemačkih vojnih krugova pokazao naročito mlakov u proganjaju ostakata te herojske vojske...

TURIZAM

NJEMACKO RADIO-PREDAVANJE O JUGOSLOVENSKOJ RIVIJERI

G. Wilrein Conrad Gomoll održao je dne 23. maja o. g. preko **Mitteldeutscher Rundfunk** u Leipzigu predavanje pod naslovom "Ferientage an der Ost-Adria", u kojem je u glavnom rečao slijedeće: "Sada, kada se je sunce opet visoko popelo, te se opet k nama povratilo proljeće, pojavila se i nova čežnja za dalekim svijetom u našim srećama. Srbi nas nešto u nogama, planovi se stavaraju, za vrijeme rada dolaze nam misli, koje se tiču naših ferija. Sto je u tamno doba godine bio san, postaje sada želja za doživljajem."

Ova čežnja za putovanjem isto je tako značajna za njemačku dušu, kao i velika ljubav prema rođenoj zemlji. Jug nas uvijek

privlači. Jadran, s asvojim sunčanim, od purpura i zlata blještećim obalama, sa svojim velikim bogastvom neograničenih i različitih ljepota, vrši na ljudje neobičan upliv. On privlači one, koji imaju potrebe da od svojih ferija učine doživljaj koji neće jednostavno i bez traga isčeznuti, nego koji će tijelo i dušu ugodno dodirnuti, i za dugu vremena vršiti svoj uticaj. Značajno je, da je ovaj pokret na Jug probio nove puteve. Nijemac, koji traži intimnu i duboku vezu s prirodom, koji osjeća ljepotu tudižnih zemalja, i koji kulturu prošlih vjejkova udiše u sebe kao doživljaj, okrenuo je ledja višenamjene za novcem požudnjom industriji stranaca Italije. Ova odreka postala je međutim pozitivni dobitak. Ljubav prema Jugu je ostala, ali se je okrenula prema jugoistočnoj Europi: obala Jugoslavije, istočnom Jadrani. Hrvatska rivijera, sa Dalmacijom i južnim krajevinama nekadanje Crne Gore, pružaju stranicu gotovo rajske prizore svojih neiscrpivih bogatstava prirodnih ljepot.

Već prije rata znao je jedan malii krug odusevljenih ljubitelja prirode što nam pružaju ove bogato blagoslovljene obale. Taj krug rasio je iz godine u godinu i sada slava ovih obala ide od usta do usta: — i hiljadu njeuških putnika spuštaju se danas na to blještavo plavo more u krasnu sunčanu zemlju na Jadranu. Pokazalo se je da gostoljubivi narod Južnih Slovena u pravo njemačke putnike dočekuje osobitim prijateljstvom — moguće bih točnije kazao srdačnošću i ljubavlju, koje se temelje na poštovanju i uvažavanju.

Potprije osjećajima čovječnosti i ljubavi prema svom narodu. Njegovan je radje žrtvovao svoju karijeru negoli prekršio dikt svoga razuma. Regbi da su isti osjećaji "skrivili" što se je Njegovan, kao komandant I. flote za vrijeme povlačenja srpske vojske, po općem mišljenju tadašnjih austrijskih i njemačkih vojnih krugova pokazao naročito mlakov u proganjaju ostakata te herojske vojske...

LETA TEKO

PROLETARSKA MLADINA

Kadar je vse veselo in živo, ko plešejo urne male noge po taktu godbe, se zamislim in zagledam u mladi svet okrog sebe. Kako se veseli življenja! Kaj jih krije bodočnost, samo da žive. To jih zadostuje.

Prav mladina, veseli se, zdaj je čas. Toda mladost mine in brezkrbnost se umakne neromantični skrb za obstanek. In proletarska mladina, evet človeštva, postane navadna delavščinska masa, ki dela in gara noč in dan do konca svojih dni in potem pomre v uboštvu.

Tako se ponavljajo od generacije do generacije.

Kako bi jim človek to povedal, tem veselim mladim parom? Le kdo?

Saj bi se smejali, če bi jim kdo rekel, da bodo v nekaj letih postali prav tako bedni in izčrpani, kot so sedaj njih roditelji.

"Ha, mi smo mladi in moderni", bi rekli. "Mi bomo živeli vse drugače nego naši starši. Mladi smo, čemu bi nas skrbelo kako bomo živeli. Ves svet nam je odprt. Ne, res ni potreben, da bi si

kratili vesele ure z resnimi mislimi..." Težko je govoriti mladini o resnih stvareh, posebno pa še v tej deželi večne naglice, kjer se kar mehanično sruč: delo, počtek, zabava, sport itd. Mladina drvi, se vozi z največjo naglico, kot bi hotela čimprej pridrveno do konca tega, kar imenjuje življenje... In proletarska mladina bo res pridrvela enkrat, ne morda do konca življenja, pač pa do visoke ograje, čez katero ne bo mogla brez resnega premlješčevanja.

Ta visoka ograja, ki ji bo zastavila jednaki korak, bo: brez posebnosti. Ne bo dela, ne bo jela ne sporta, ne plesa, same pusta neromantični skrb za obstanek. In mladina na vse to ne bo pravljena, ker ji zdaj se ni hudega in ne more resno misliti. Potreben pa je, da misli resno svojo bodočnost, ali pa bo z nami vred poginila v proletarskem uboštvu, ali od vojnih plinov — za blagor domovja...

Kako bi jim človek to povedal, tem veselim mladim parom? Le kdo?

Saj bi se smejali, če bi jim kdo rekel, da bodo v nekaj letih postali prav tako bedni in izčrpani, kot so sedaj njih roditelji.

"Ha, mi smo mladi in moderni", bi rekli. "Mi bomo živeli vse drugače nego naši starši. Mladi smo, čemu bi nas skrbelo kako bomo živeli. Ves svet nam je odprt. Ne, res ni potreben, da bi si

nič stalnega, nič urejenega. Edino oni, ki je mehanik in ki je

pripravljen na trdo delo in posmanjkanje v zavesti, da se žrtvuje za novi sistem, je dobrodel sovjetski. Kdor pa gre v Rusijo danes z namenom, da bo tam lepo in dobro živel in užival svobodo — je bedak. Oni pa, ki namenoma potvarjajo resnico o sedanjem ruskem položaju in slikajo Sovjetiko unijo v rožnatih barvah — so sleparji.

Za kratak čas

Najboljši dokaz

Fotograf: Smejte se, da bo fotografijska lepa.

— Še na misel mi ne pride. To fotografijo moram poslati ženam na počitnice in če bo videla, da se smej, bo mislila, da se dobro zabavam in takoj jo bom imel zopet na vratu.

Prva cigara

Oče: Evo, prinesel sem ti tuđi pepele.

Sin: Ne, daj mi raje večjo posodo.

On: "Vedno imaš solzne oči, pojdi vendar k zdravniku."

Ona: "Bom šla. A danes še ne, ker je popoldne pogreb moje prijateljice."

Razlika

Nižji uradnik: Tu nekaj ni v redu, gospod Šef. Ali sem jaz načrivali oslarijo, ali ste se pa vi zmotili.

On: "Ne, ampak blatno in kalno dno, kjer se popleh meša s cijenom in hudobijo."

"Hudika!" Kaj pa se ti je načrtil?

"No, pa poslušaj... Jurij Kosmač, Jaka Gol in jaz smo stanivali, da bo tisti, ki prvi danes želi vred pogreb moje prijateljice."

To ne... vzdihne Barbija.

"Pomishl, sondiral sem človeško dušo."

"Pa si našel zel in plevl na dnu?"

"Ne, ampak blatno in kalno dno, kjer se popleh meša s cijenom in hudobijo."

"Hudika! Kaj pa se ti je načrtil?"

"To je res grdo... Potematalem si ti stavio izgubil?"

"Jaz! Kaj še... Po sreči nisem bil nataknil nobene vadbe na svoj trnek!"

Trmast podnajemnik

Krojač večemu študentu: — Ne ganem se iz sobe, dokler mi ne plačate podnajemnine.

— To bo gospodinja vesela, saj že dolgo išče podnajemnika za to sobo.

NAJVNEZI

Američki listi so hlastno objavili poročilo iz Londona o dveh angleških rudarijih, ki sta odšla v Rusijo v upanju, da najdetata "delavščinski paradiž", pa sta se vrnila razočarana in zdaj zabilježila čez sovjete. Prej sta bila gorenje komunisti, danes pa nočeta več ni slišati o komunizmu.

Bili so slučajni, ko je tudi iz Amerike sledil nekaj najviših ljudi v Sovjetsko uniju in ko niso našli, kar so pričačovali, so prišli nazaj silno raztogeni. Med temi je bilo par Slovencev in Hrvatov.

Kaj je razvidno iz tega? Prvi je razvidno, da komunistični listi v Ameriki in Angliji grozno pretiravajo o polozaju v Rusiji, drugi pa, da delavec v Ameriki in Angliji, ki nasledijo tem pretiravanju, so silno nedvudni in naivni. Če bi se dobro poučili o razmerah v Rusiji, bi si lahko prihranili drago šolo in ne bi danes orodje reakcionarnih demagogov.

Vsi delavec bi moral vedeti, da Rusija danes še ne potrebuje naseljencev, ker ima doma, še preveč delavec, drugi pa dušni pastir. Zgodilo se je, da je pastor umrl in dva dni po pogrebni dušnega pastirja je delavec razpotovljal v Južno Kalifornijo. Od tam je postal razgleđen svoji ženi, pošta pa je pomotoma — ker je bilo enako ime — dostavila razgleđeno pastorsevo vodjivo. Vdova je omedela, ko je prečitala slednje:

"Draga žena! Pravkar sem prišel na cilj. Oh, ko bi Ti vedenja, kakšna strašna vročina je tu kaj — Pozdrav. Soprog."

Zaročene na telefonu: "Halo, Milka, ali bi hotela drevi z mejo večerjati?"

"Prav rada!"

"Dobro, potem pa povej twoji mami, da bom prišel točno ob edinih."

Med Šoferji

— Koliko znaš največja hitrost tvogega avtomobila?

— 70 km na uro.

BANCO GERMANICO DE LA AMERICA DEL SUD. Frente a la Av. L. Alem, con la entrada a la Sección Eslava. Uzav Jugoslovensko Odelenje.

4 **ZA VAŠE ULOGE !**

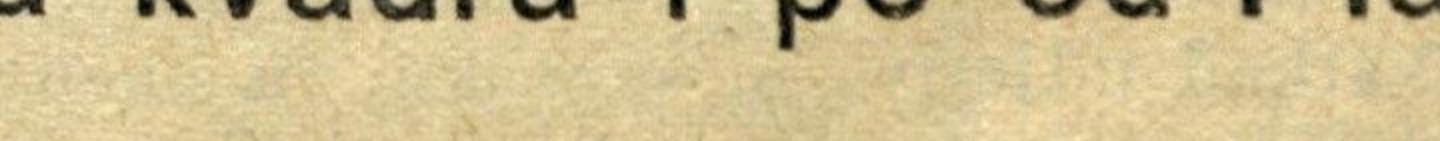
- - Dopoljeno s Vama na vašem jeziku - -

Banco Germánico

de la América del Sud

Av. LEANDRO N. ALEM 150

Jedna kvadra i po od Plaza Mayo

UREDODVNI SATOVI od 8 i 1/2 ujutro do 7 na večer, i SUBOTOM

ZEMLJA

PRVI SLOVENSKI NASELJENCI V SLOVENSKI NASELBIM "LA LLAVE" PRI OBDELovanju ZEMLJE.

(16-39)

TAKOJ

morete začeti obdelovati svojo zemljo, V NASTAJAJOCI SLOVENSKI NASELBINI če imate DRUŽINO — čim več otrok, tem boljše!

Po natančnejše podatke obrnite se na doljni naslov.

Izpolnite spodnji kupon in ga nam pošljite:

BANCO FRANCES Y RIO LA PLATA,
Sección «La Llave», Buenos Aires, Reconquista 165-199

Z ozirom na vaš oglas v »Gospodarstvu« mi pošljite pogone za nakup zemlje v »La Llave«.

Ime in priimek: _____

Mesto in ulica: _____
(ali zadnja posta) _____

u "Argentinskoj Kaliforniji"
U "Colonia Española", 3 km. od stanične Resolana, prov. Mendoza, prodajajo se posjedi (chacras) od 10 do 50 hektara, sa osiguranom vodom za natapanje, za 200-300 pesos po hektaru plativo u 6 obroka, bez kamata. Zemlja je naročito podesna za vinovu lozu, voće, djetelinu i zelen. Djetelina rodi do 25 tone/lada in kruščaka (francuskih) do \$ 7.000 po hektaru. Rasprodaje:

JORGENSEN y CIA,
— SAN MARTIN, 640 — BUENOS AIRES